

Horten kommune
Postboks 10
3191 HORTEN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Ailin Gundersen Aarnes, 33371183

Pålegg om tiltaksorientert resipientovervåking for avløpsanlegg - Horten kommune

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark pålegger gjennomføring av tiltaksorientert resipientovervåking i tråd med vannforskriften for avløpsanlegg som er regulert etter forurensningsforskriften kapittel 14. Hensikten er å dokumentere tilstanden lokalt i resipienten og å klarlegge om utslipp fra avløpsanleggene har effekt på vannforekomstene.

Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Vi viser til varsel om pålegg om tiltaksorientert resipientovervåking for avløpsanlegg datert 13.1.2023, samt til brev 23.1.2023 med rettelse av frist for rapportering.

Bakgrunn

Vannforskriften stiller krav om at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand. Formålet er å sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. For å vurdere fare for forringelse, må det foreligge kunnskap om tilstanden i resipienten.

Forurensningsmyndigheten kan pålegge forurensende virksomhet å sørge for eller bekoste undersøkelser for å fastslå i hvilken grad virksomheten fører til forurensning, og å klarlegge virkningene av inntrådt forurensning, jf. forurensningsloven § 51.

De fleste avløpsanlegg i Vestfold og Telemark har krav om resipientovervåking i sine tillatelser, i tillegg til utslippskontroll i utløpet. Det er likevel noen anlegg der dette kravet ikke har blitt stilt, først og fremst som følge av at tillatelsen ble vedtatt før dette ble praksis.

For å kartlegge hvilken påvirkning utslippene fra det enkelte avløpsanlegget har, både nærme utslippspunktene, og på resipientens samlede tilstand, anser vi det som nødvendig at de som ikke

allerede har krav om vannovervåking nedfelt i sin tillatelse, pålegges slik overvåking. Kunnskap om resipientene vil da foreligge i forkant av neste revisjon av tillatelsene.

Når det gjelder avløpsanlegg som allerede har krav om resipientovervåking i sin tillatelse, har kravene vært stilt noe ulikt for de ulike avløpsanleggene og over tid. Ikke all overvåking er utført i samsvar med føringene i vannforskriften og forskriftens veileder.

Vi ser det som hensiktsmessig at renseanlegg som allerede gjennomfører resipientovervåking, får likelydende krav som de som får kravet for første gang, slik at krav om overvåking innen avløpsområdet i fylket vil følge de samme prinsippene gitt i vannforskriften, og utføres i tråd med nasjonale føringer. En tilleggsverdi ved dette vil være at data som samles inn i større grad vil bli sammenliknbare, og kan ses i sammenheng.

Anlegg som fikk tillatelse i 2021 blir likevel ikke pålagt overvåking, da krav om overvåking etter vannforskriften allerede er stilt i deres relativt nye tillatelser.

Kunnskapskrav i Helhetlig plan for Oslofjorden

I mars 2021 la regjeringen frem Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden, med mål om å oppnå god miljøtilstand i fjorden, restaurere viktige naturverdier, fremme et aktivt friluftsliv og ivareta det biologiske mangfoldet i fjorden. Planen peker på totalt 63 tiltak som skal gjennomføres i ulike sektorer, der 7 av disse er innen avløpssektoren. Det er i tillegg kartlagt 19 ulike behov for kunnskapsinnhenting, og et av disse er:

Pålegge kommunene eller interkommunale avløpsselskap overvåking i resipientene for å avklare utslippenes effekt også nær utslippspunktet i utslippstillatelsene for avløpsvann etter kap. 14 i forurensningsforskriften (K 1)

Fagrådet for Ytre Oslofjord har gjennomført et felles overvåkingsprogram for kystkommunene i Oslofjorden fra 2001 til dags dato. Overvåkingen som nå pålegges skal være mer detaljert og gjennomføres i tråd med bestemmelsene i vannforskriften for tiltaksorientert overvåking. Overvåkingsprogrammet skal utarbeides spesifikt for hvert avløpsanlegg. Vi oppfordrer likevel til samordning av overvåking med andre virksomheter innenfor samme resipient der det er hensiktsmessig.

Mottatte kommentarer til varselet om pålegg

Likelydende varsel ble sendt ut til alle kommuner og IKS i fylket med avløpsanlegg som er regulert etter forurensningsforskriften kapittel 14. Vi mottok én kommentar og et spørsmål til varselet.

Tønsberg renseanlegg IKS skriver at de antar at den varslede overvåkingen vil være istedenfor resipientovervåkingen de tidligere har hatt for å registrere om resipienten er følsomt, normalt eller mindre følsomt område. De ber om en bekreftelse på at denne forståelsen er riktig. Videre påpeker de at fristen som ble varslet for innlevering av overvåkingsrapport ikke er realistisk.

Sandefjord kommune har stilt spørsmål ved om Statsforvalteren anser bistand fra vannområdekoordinator som en akseptabel løsning med tanke på at overvåkingsprogrammet skal «utarbeides og gjennomføres av uavhengig vannfaglig ekspertise».

Statsforvalterens vurderinger av mottatte kommentarer

Resipientovervåkingen Tønsberg RA IKS viser til, omhandler områdeinndelingen slik den er definert i avløpsdirektivet og i forurensningsforskriften, og som sier at eutrofe fjorder og sjøområder skal

registreres som følsomt område. Det er i lys av undersøkelser som er gjort de senere årene ingen tvil om at Oslofjorden faller inn under definisjonen for følsomt område.

Formålet med resipientovervåkingen som nå pålegges er å dokumentere tilstanden lokalt i resipienten ut ifra vannforskriftens tilstandsklasser, og å klarlegge om utslipp fra avløpsanleggene er til hinder for oppnåelsen av miljømålene for den enkelte resipient. Med denne kunnskapen kan vi vurdere om det er behov for ytterligere utslippsreducerende tiltak på avløpsanleggene. Vi anser at resipientovervåking som blir gjennomført i tråd med pålegget i dette brevet, også vil gi tilstrekkelig kunnskap for å oppfylle renseanleggets krav om overvåking etter § 14-9 i forurensningsforskriften.

Fristen i varselet datert 13.1.2023 var feil, og ble rettet i brev datert 23.1.2023.

Statsforvalteren anser vannområdekoordinator som uavhengig vannfaglig ekspertise. Vi har også endret ordlyden i vedtaket noe, slik at det kommer tydeligere fram at resultatene også skal vurderes av vannfaglig ekspertise, men at selve prøvetakingen kan utføres av kommunen/selskapet etter nødvendig opplæring.

Vedtak om pålegg

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark vedtar, med hjemmel i forurensningsloven § 51, følgende pålegg for avløpsanlegg omfattet av forurensningsforskriften kapittel 14:

1 Vannovervåking

Kommunen skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av utslipp fra avløpsanlegget (renseanlegg og overløpspunkter) til berørte vannforekomster i henhold til et overvåkingsprogram. Overvåkingen skal gjennomføres i tråd med bestemmelsene i vannforskriften for tiltaksorientert overvåking, jf. vannforskriften vedlegg V, punkt 1.3.2, og skal være risikobasert. Prinsippene i Miljødirektoratets *Eksempelsamling for tiltaksorientert overvåking* M-997 | 2018 skal følges og klassifiseringen skal gjøres etter Miljødirektoratets veileder 02:2018 *Klassifisering av miljøtilstand i vann*, eller eventuelt nyere versjoner av disse veiledningene.

Programmet skal forelegges Statsforvalteren for eventuelle merknader innen 1. oktober 2023. Overvåkingen skal igangsettes slik at fullstendig overvåkingsrapport kan sendes Statsforvalteren innen 1. mars 2025.

1.1. Utforming av overvåkingsprogram

Overvåkingsprogrammet skal utarbeides, gjennomføres og resultatene skal vurderes av uavhengig vannfaglig ekspertise, og skal inkludere undersøkelser i hovedutløp og ved overløpspunkter av miljømessig betydning. Selve prøvetakingen kan utføres av kommunen/selskapet etter nødvendig opplæring. Prøvetakingspunkter, prøvetakingsfrekvens, samt hvordan og i hvilke medier (biota, sediment etc.) undersøkelsen vil bli gjennomført, skal begrunnes i programmet. Prøvetakingspunkter skal fremkomme av kart, som også skal angi utslippspunkter.

Overvåkingsprogrammet skal inneholde følgende stasjonstyper:

- **Nærstasjoner**

Overvåkingsprogrammet skal inneholde minst én nærstasjon innenfor influensområdet, jf. Miljødirektoratets faktaark M-1288 | 2019. Prøver fra nærstasjon(e) skal dokumentere eventuell effekt av utslipp av avløpsvann, og prøver skal minimum tas i sedimenter og relevante biota.

- **Klassifiseringsstasjoner**

For å kartlegge påvirkningens totale utbredelse, skal det i tillegg plasseres klassifiseringsstasjoner i en gradient fra utslippspunktet. Disse stasjonene legges utenfor influensområdet og skal dokumentere tilstanden i resipienten ut ifra samlet belastning.

- **Bakgrunnsstasjoner**

Det skal etableres minst en bakgrunnsstasjon som er upåvirket av avløpsutslippet. Denne skal være referanse for nærstasjonen, slik at påvirkningen fra punktutslippet kan kvantifiseres.

1.2. Antall år mellom hver undersøkelse (omdrev)

De første tre årene med overvåking skal det gjennomføres årlige undersøkelser. Dersom resultatene varierer lite disse tre årene, kan antall år mellom hver undersøkelse (omdrev) reduseres til å følge anbefalingene i M-997 | 2018 punkt 3.4.3, eller nyeste versjon av denne rapporten.

Overvåkingen skal utover dette opprettholdes i henhold til opprinnelig plan inntil endringer er skriftlig avklart med Statsforvalteren. Statsforvalteren kan også på eget initiativ vurdere å endre frekvensen for overvåking, dersom utslippet fra avløpsanlegget eller tilstanden i vannforekomsten(e) endres.

1.3. Rapportering

Resultatene fra undersøkelsen skal sendes forurensningsmyndigheten innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført. Resultatene skal foreligge i form av en rapport som drøfter resultatene og redegjør for hvorvidt det er sannsynlig at avløpsanlegget påvirker vannforekomstens tilstand.

Overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø (<http://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>) innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført. Importmal og informasjon finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>.

Klageadgang

Vedtaket om pålegg om tiltaksorientert resipientovervåking kan påklages av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen tre uker fra underretningen om vedtaket er kommet frem. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. En eventuell klage skal sendes Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Miljødirektoratet er klageinstans.

Med hilsen

Siv Hege Wang Grøvo (e.f.)
fagsjef

Ailin Gundersen Aarnes
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent